

ЗНАХІДКИ ПТАХІВ ІЗ ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА НА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЯХ

Повідомлення 2

І.В. Скільський^{1,2}, Н.А. Смірнов¹, Я.І. Зеленчук³, М.С. Атаманюк⁴,
А.В. Юзик⁵, Л.І. Мелешчук⁶

¹Чернівецький обласний краєзнавчий музей; а/с 532, м. Чернівці, 58001, Україна
Chernivtsi Regional Museum; P.O. Box 532, Chernivtsi, 58001, Ukraine

²Національний природний парк «Хотинський»; вул. Олімпійська, 69, м. Хотин,
Чернівецька обл., 60000, Україна

Khotyn National Park; Olimpiiska str., 69, Khotyn, Chernivtsi region, 60000, Ukraine

³Національний природний парк «Верховинський»; пр. Печіще, 3, с. Верхній Ясенів,
Верховинський район, Івано-Франківська обл., 78712, Україна

*Verkhovyna National Park; Pechishche avenue, 3, Verkhny Yaseniv, Ivano-Frankivsk region,
Verkhovyna district, 78712, Ukraine*

⁴Українське товариство охорони птахів; с. Джурів, Снятинський р-н,
Івано-Франківська обл., 78354, Україна

*Ukrainian Society for the Protection of Birds; Dzhuriv, Sniatyn district, Ivano-Frankivsk
region, 78354, Ukraine*

⁵Національний природний парк «Черемоський»; вул. Українська, 186, смт Путила,
Чернівецька обл., 59100, Україна

Cheremosh National Park; Ukrainska str., 186, Putyla, Chernivtsi region, 59100, Ukraine

⁶Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича; а/с 532, м. Чернівці,
58001, Україна

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University; P.O. Box 532, Chernivtsi, 58001, Ukraine

✉ І.В. Скільський (I.V. Skilsky); e-mail: skilskyiv@ukr.net

Records of birds from the Ukrainian Red Book in Chernivtsi region and adjacent territories (West Ukraine). Part 2. - I.V. Skilsky, N.A. Smirnov, Ja.I. Zelenchuk, M.S. Atamanjuk, A.V. Yuzyk, L.I. Meleshchuk. - Avifauna of Ukraine. 6. 2015. - Data were collected in 1988–2015. Information about 16 species is presented. [Ukrainian].

Key words: fauna, rare species, distribution.

Дані було зібрано в 1988–2015 рр. Наведено інформацію для 16 видів.

Ключові слова: фауна, раритетні види, поширення.

Матеріали зібрано протягом 1988–2015 рр. у межах м. Чернівці, а також на території Вижницького (сmt Берегомет і Лекечі), Заставнівського (села Васловівці, Горішні Шерівці, Задубрівка і Репужинці), Кіцманського (села

Повідомлення 1 опубліковане в попередньому випуску: Скільський І.В., Годованець Б.Й., Бучко В.В., Смірнов Н.А., Атаманюк М.С., Мелешчук Л.І. (2014): Знахідки птахів із Червоної книги України в Чернівецькій області та на прилеглих територіях. Повідомлення 1. - Авіфауна України. 5: 1-5.

Біла, Дубівці й Шипинці), Путильського (с. Сарата і лісоділ. Перкалаб), Сокирянського (села Василівка, Волошкове, Кормань, Ломачинці й Ожеве), Сторожинецького (сміт Красноільськ і с. Заволока) та Хотинського (с. Ворничани) районів Чернівецької, Верховинського (національний природний парк (НПП) «Верховинський» (НППВ)) та Снятинського (м. Снятин, села Джурів, Новоселиця, Попельники, Рудники і Троїця) районів Івано-Франківської й Заліщицького (с. Дзвиняч) району Тернопільської областей.

Лелека чорний (*Ciconia nigra*). 1.04.2013 р. – 1 ос., мілководдя р. Перкалаб, Перкалабське природоохоронне науково-дослідне відділення (ПОНДВ), НППВ. 5.04.2013 р. – кілька особин (зграя), мілководдя та прибережні ділянки потоку (п.) Прелучний, Перкалабське ПОНДВ, НППВ. 21.06.2014 р. – 2 ос. шукали поживу на мілководдях невеликої лісової водойми, ур. Сухий (НПП «Вишницький»), південно-західніше смт Берегомет. 27.08.2014 р. – 1 молоду особину піймано в центрі селища (вона певний час не могла літати (очевидно незадовго до її виявлення вдарилася у скло вітрини магазину і відходила від шоку), згодом піднялася в повітря і попрямувала до найближчого лісу), масиви індивідуальної забудови, смт Берегомет. 10.2014 р. – 12 ос. (зграя) на ріллі, поле біля острівного лісу, окол. с. Ворничани. 12.04.2015 р. – 2 ос. на гнізді (спарювання), буковий ліс, окол. с. Джурів.

Лунь польовий (*Circus cyaneus*). 20.01.2010 р. – самка, літала над полем, окол. с. Шипинці. 13.03.2010 р. – самець, літав (полював) над полем (перелого), окол. с. Дубівці. 14.03.2010 р. – самець, літав (полював) над полем (перелого), окол. с. Шипинці. 28.03.2011 р. – самець пролетів над полем, окол. с. Шипинці. 30.04.2011 р. – самка, літала над полем, окол. с. Шипинці.

Підорлик малий (*Aquila pomarina*). 29.04.2009 р. – 1 ос. пролетіла над луками і ставком, окол. с. Заволока. 26.04.2013 р. – 1 ос. кружляла в повітрі, сідала на поле і ходила по землі, полюючи на здобич, окол. с. Ворничани. 21.09.2013 р. – 1 ос. пролетіла над ялиновим лісом, Прикордонне ПОНДВ (кв. 31, вид. 26), НППВ.

Беркут (*A. chrysaetos*). 31.07.2013 р. – 1 ос. кружляла над ялиновим лісом, Прикордонне ПОНДВ (кв. 39, вид. 6), НППВ.

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*). Останнім часом спорадично виявляли лише зимуючих птахів. 12.2014 р. – 1 ос., р. Дністер, окол. с. Василівка. 12.2014 р. – 2 ос., р. Дністер, окол. с. Волошкове. 01–02.2015 р. – 4 ос. (іноді полювали на крижнів (*Anas platyrhynchos*)), р. Дністер, окол. с. Ожеве. Слід також зазначити, що зима 2014/2015 рр. була дуже м'якою, малосніжною, фактично без морозів. На багатьох водоймах (у тому числі й на Дністрі) крига тривалий час була фактично відсутня, що дозволяло орланам успішно полювати на рибу.

Орябок (*Tetrastes bonasia*). Протягом 2013 р. всі дані зібрані з території

НППВ: 30.05 – гніздо, ялиновий ліс, Чивчинське ПОНДВ (кв. 21, вид. 3); 9.08 – кілька особин, ялиновий ліс, Буркутське ПОНДВ (кв. 28, вид. 14); 12.08 – кілька особин, ялиновий ліс, долина р. Чорний Черемош, Буркутське ПОНДВ (кв. 8, вид. 25); 17.08 – 1 ос., ялиновий ліс, долина р. Чорний Черемош, Буркутське ПОНДВ (кв. 8, вид. 25); 24.08 – 3 ос., ялиновий ліс, долина р. Чорний Черемош, Буркутське ПОНДВ (кв. 8, вид. 25); 24.08 – кілька особин, ялиновий ліс, Прикордонне ПОНДВ (кв. 31, вид. 21); 31.08 – 2 ос., ялиновий ліс, Прикордонне ПОНДВ (кв. 31, вид. 26); 12.09 – кілька особин, ялиновий ліс, Перкалабське ПОНДВ (кв. 20, вид. 10); 15.09 – кілька особин, ялиновий ліс, долина п. Маскотин, Перкалабське ПОНДВ (кв. 1, вид. 4); 11.10 – 1 ос., ялиновий ліс, долина р. Перкалаб, Перкалабське ПОНДВ (кв. 4, вид. 3); 15.10 – кілька особин, ялиновий ліс, долина р. Чорний Черемош, Прикордонне ПОНДВ (кв. 31, вид. 18); 19.10 – 2 ос., ялиновий ліс, Чивчинське ПОНДВ (кв. 19, вид. 8); 20.11.2013 р. – 1 ос., ялиновий ліс, Прикордонне ПОНДВ (кв. 31, вид. 20). Протягом 2014 р. кілька знахідок відомо з території НПП «Черемоський»: 24.04 – 1 ос., ялиновий ліс, ур. Калиничі, лісосікл. Перкалаб; 3.07 – самка з виводком, ялиновий ліс, ур. Семенчук, окол. с. Сарата; 30.07.2014 р. – 1 ос., ялиновий ліс, долина р. Перкалаб, ур. Калиничі, лісосікл. Перкалаб.

Жувальєв сїрий (*Grus grus*). 25.10.2008 р. – зграя із близько 90–100 ос. (обидві частини клину налічували орієнтовно по 45–50 птахів) о 18⁰⁸ мігрувала над селом у долині р. Прут у південно-східному напрямку, с. Шипинці. 6.10.2010 р. – близько 30 ос. (зграя) прямували клином у східному напрямку над масивами нової багатоповерхової забудови (мікрорайон «Гравітон»), східна частина м. Чернівці. 3.04.2011 р. – більше 50 ос. (зграя) пролетіли над с. Ворничани. 25.09.2011 р. – 10 і 15 ос. (зграї) мігрували (летіли клином, іноді було чути характерний крик) відповідно о 17¹⁵ і 18³⁵ над долиною р. Рибниця в південно-західному напрямку, окол. с. Новоселиця. 25.10.2012 р. – близько 50 ос. (зграя) прямували клином у східному напрямку над масивами нової багатоповерхової забудови (мікрорайон «Гравітон»), східна частина м. Чернівці. 24.09.2013 р. – чотири зграї по 100–150 ос. й одна з більше 300 ос. мігрували (в усіх випадках птахи летіли клином, часто було чути характерний крик) відповідно о 15⁴⁰, 16⁵⁰, 17⁴⁵, 18⁰⁵ і 19⁴⁰ над долиною р. Рибниця в південно-західному напрямку, окол. с. Джурів. 24.09.2013 р. – 46 ос. (зграя) мігрували (летіли клином, іноді було чути характерний крик) о 17⁴⁵ над долиною р. Черемош у південно-західному напрямку, окол. с. Попельники (фото 1). 25.09.2013 р. – більше 40 ос. (зграя) пролетіли над с. Троїця. 18.10.2013 р. – більше 35 і близько 20 ос. (зграї) мігрували (летіли чітким клином, часто було чути характерний крик) над долиною р. Рибниця в південно-західному напрямку, окол. с. Джурів. Протягом 2015 р. (весна й осінь) відносно часто

Фото 1. Пролітна зграя сірого журавля. Околиці с. Джурів Снятинського району Івано-Франківської області. 24.09.2013 р.

Фото М.С. Атаманюка.

Photo 1. A migrating flock of Cranes.

спостерігали мігруючі зграї над територією НПП «Черемоський»: 14 і 30.03, 2.04 – долина р. Перкалаб, ур. Калиничі, лісосідл. Перкалаб; 14, 25 і 31.03 – хр. Чорний Діл, лісосідл. Перкалаб; 15 і 28.03, 29.09, 7 і 9.10 – г. Томнатик (Памір), окол. с. Сарата; 17, 24 і 31.03 – ур. Порняля, окол. с. Сарата; 30.09, 7 і 10.10 – ур. Семенчук, окол. с. Сарата.

Крячок малий (*Sterna albifrons*). 11.07.2011 р. – 1 ос. пролетіла над р. Прут, окол. с. Біла.

Голуб-синяк (*Columba oenas*). 26.04.2013 р. – територіальна пара (токуючий самець), буковий ліс (є багато великих дупел), окол. с. Джурів. Крім того, протягом 2013 р. на території НППВ птахів спостерігали в таких місцях: 12.04 – зграя, ялиновий ліс, Перкалабське ПОНДВ (кв. 12, вид. 8); 30.04 – 1 ос., ялиновий ліс, долина п. Плив'є, Чивчинське ПОНДВ; 8.05 – 2 ос., ялиновий ліс, Прикордонне ПОНДВ (кв. 40, вид. 4); 31.05 – 1 ос., ялиновий ліс, долина п. Альбин, Буркутське ПОНДВ; 2.06 – 2 ос., ялиновий ліс, долина п. Копілаш, Буркутське ПОНДВ; 6.06 – зграя, ялиновий ліс, Перкалабське ПОНДВ (кв. 16, вид. 4); 8.06 – зграя, ялиновий ліс, Перкалабське ПОНДВ (кв. 16, вид. 4); 17.06 – 2 ос. (в різних місцях), узлісся ялинового лісу, Прикордонне ПОНДВ (кв. 27, вид. 6; кв. 41, вид. 2); 8.07 – 1 ос., ялиновий ліс, долина п. Альбин, Буркутське ПОНДВ; 11.07 – 1 ос., ялиновий ліс, ур. Дуконя, Буркутське ПОНДВ; 14.07 – 1 ос., ялиновий ліс, Прикордонне ПОНДВ (кв. 33, вид. 6); 18.07 – 1 ос., узлісся ялинового лісу, Прикордонне ПОНДВ (кв. 31, вид. 4); 13.08 – зграя, узлісся ялинового лісу, Буркутське ПОНДВ (кв. 7,

вид. 6); 21.08 – кілька особин, ялиновий ліс, долина п. Копілаш, Буркутське ПОНДВ; 28.08 – 3 ос., ялиновий ліс, Прикордонне ПОНДВ (кв. 28, вид. 12); 24.09 – зграя, узлісся ялинового лісу, Прикордонне ПОНДВ (кв. 31, вид. 26); 16.11 – 1 ос., ялиновий ліс, ур. Прелучний, Перкалабське ПОНДВ; 21.11 – 1 ос., ялиновий ліс, Прикордонне ПОНДВ (кв. 31, вид. 21). У 2014 р. птахів виявляли в ялинових лісах у долині р. Сарата (лісоділ. Перкалаб) в межах НПП «Черемоський»: 18.06 – кілька особин (голос); 22.07 – 1 ос. (голос).

Пугач (*Bubo bubo*). Влітку 2006 р. встановлено місце відносно постійного перебування птахів (у печері знайдено свіжі шкурки близько 10 здобутих пугачами білочеревих їжаків (*Erinaceus roumanicus*)), берег Дністровського водосховища, окол. с. Кормань. Літо 2010 р. – 2 ос., листяний ліс, окол. с. Рудники.

Сич волохатий (*Aegolius funereus*). 28.08.2014 р. – 1 ос., ялиновий ліс, хр. Чорний Діл, лісоділ. Перкалаб.

Сиворакша (*Coracias garrulus*). 4.05.2009 р. – 1 ос. літала між деревами й іноді сідала на гілки і на землю (спостережника підпустила на віддалі 15–20 м), пасовищні луки на межі з масивами індивідуальної забудови, окраїна с. Дзвиняч. Осінь 2009 р. – 1 ос. сиділа на дереві серед поля, окол. с. Задубрівка. Кінець серпня 2010 р. – 1 ос., узлісся, окол. с. Васловівці. 09.2012 р. – 1 ос., масиви індивідуальної забудови, окраїна с. Горішні Шерівці.

Дятел зелений (*Picus viridis*). 20.07.2009 р. – 1 молода особина сиділа на вербі поблизу залізничного переїзду, луки, окол. с. Шипинці.

Дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos*). 13.07.1988 р. – самець сидів на верхівці ялини, ялицево-буковий ліс, ур. Лаура, південніше смт Красноільськ. 20.06.2013 р. – територіальна пара, буково-ялицевий ліс, НПП «Вижицький», окол. с. Лекечі.

Дятел трипалій (*Picoides tridactylus*). 5.06.2014 р. – 1 ос., ялиновий ліс, ур. Калиничі, лісоділ. Перкалаб. 15.10.2014 р. – 1 ос., ялиновий ліс, долина р. Перкалаб, ур. Калиничі, лісоділ. Перкалаб.

Сорокопуд сірий (*Lanius excubitor*). Для кінця 2000-х рр. знахідки цих птахів відомі в основному із двох пунктів. Окол. с. Шипинці, 2009 р.: 10.01 – 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП зі здобиччю, луки з кущами; 23.02 – 1 ос. сиділа на дереві біля дороги; 14.03 – 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП біля залізниці; 22.04 – 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП, поле; 1.07 – 1 ос. переслідував терновий сорокопуд (*L. collurio*), луки з кущами; 2.08 – 1 молода особина й 1 ad., яка піймала гризуна, луки з кущами. Окол. с. Дубівці, 2009 р.: 8.06 – 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП, луки, лісосмуга; 29.06 – 2 молоді особини й 1 ad., яка голосно кричала і відганяла звичайного канюка (*Buteo buteo*), пришляхова лісосмуга; 5.07 – 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП, луки з кущами; 20.07 – 3 молоді особини (выводок), луки з кущами; 9.08 – 2 ос. сиділи на дротах ЛЕП, луки;

Фото 2. Наколота на гілку сірим сорокопудом прудка ящірка. Околиці с. Дубівці Кіцманського району Чернівецької області. 13.05.2010 р.

Фото Н.А. Смірнова.

Photo 2. A Sand Lizard pinned up on a twig by a Great Grey Shrike.

24.11.2009 р. – 2 ос. сиділи на глоді, луки з кущами, берег р. Дністер, околот. с. Репужинці. 2.10.2010 р. – 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП, поле з поодинокими куртинками кущів, околот. м. Снятин.

Подяки

Автори висловлюють щирю подяку В. Бойченку, Б.Й. Годованцю, В. Грималюку, В.І. Дроняку, О.В. Зайцю, І.І. Зуб'юку, В.В. Ігнатюку, І.І. Ілюку, В.О. Кіцнаку, І.В. Маковію, В.М. Маротчаку, М.Ю. Маротчаку, В.П. Мартишуку, В. Матвійчуку, Н.Г. Мелешук, Р.І. Мелешуку, П.І. Михайлюку, А.В. Олексюку, В.А. Островському, І.В. Пелепку, В.Д. Рейкалу, Б.Т. Рідушу, С.П. Рубаняку, Г.Й. Скільській, Ю.Ю. Сливчуку, І.В. Слижуку, Д.А. Смірнову, В.І. Стратію, М.М. Суслику (мол.), Д.М. Томюк, Л.І. Труфін, І.І. Чорнею, М.І. Юрнюку, М.Д. Янушевському та деяким іншим дослідникам за надання неопублікованих даних чи/ї допомогу у проведенні спостережень.

16.08 – 3 ос., луки з кущами. Окол. с. Дубівці, 2010 р.: 10.05 – пара переслідувала звичайного канюка (*Buteo buteo*), згодом 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП (вистежувала здобич), луки; 13.05 – 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП, а в лісо-смузі виявлено наколоту на гілку чорної бузини молоду особину прудкої ящірки (*Lacerta agilis*) (фото 2); 27.06 – територіальна пара, лісосмуга; 4.07.2010 р. – 2 ос. сиділи на дротах ЛЕП, згодом одна з них полювала на літаючих комах (за 10 хв. піймала 6 екз.), а інша (очевидно молода) активно випрошувала в першій корм, лісо-смуга. Окол. с. Шипинці, 2010 р.: 15.06 – 1 ос. пролетіла з пійманою здобиччю (дрібний ссавець), луки з кущами; 15.12 – 1 ос. сиділа на дротах ЛЕП, луки з кущами. Крім того, птахи виявлені ще в кількох місцях. 19.07.2009 р. – 1 ос. сиділа на верхівці дерева, прищляхові насадження, околот. с. Ломачинці.